

El mes de maig d'enguany s'ha acomplert sense gaires escarafalls el centenari de la coronació d'Alfons XIII. És veritat que, a diferència del que acostuma a succeir amb aquests tipus d'esdeveniments, l'efemèride ha passat sense pena ni glòria. Només la inefable Real Academia de la Historia, la institució de la capital del "Reino", que té com a missió procurar que la història d'Espanya s'investigue i s'ensenyi d'una manera "políticament correcta", ha sortit a la palestra, com ens té acostumats darrerament, per donar la visió positiva d'un regnat durant el qual els diferents pobles de l'estat espanyol van haver de patir la llarga guerra del Marroc —on van morir moltes vides—, van conèixer profundes convulsions socials —com la Setmana Tràgica del 1909—, van estar sotmesos a una dictadura militar durant quasi una dècada...

Alfons XIII, un centenari per recordar

És clar que tot plegat no va ser culpa del rei. Algun dels llibres que han aparegut enguany —com el que ha publicat el professor i acadèmic Carlos Seco Serrano— presenten un monarca regeneracionista, preocupat pels problemes del país, amb voluntat modernitzadora i gairebé progressista, i donen tota la culpa dels mals patits al "sistema" als vells polítics, a una "Espanya oficial" aliena a la voluntat del rei. Potser si analitzem la figura d'Alfons XIII aïlladament i hi posem molta dosi de bona fe aquesta imatge encara es podria creure. Però és evident que Alfons XIII era el representant d'una dinastia que des de la seua arribada per aquestes terres —al començament del segle XVIII i després d'una guerra prou dura— no s'ha caracteritzat precisament per allò que s'entén per "bon govern". Només cal recordar Felip V, en el segle XVIII, Ferran VII o Isabel II, que cobreixen bona part del segle XIX, per arribar a la conclusió que la història dels monarques Borbó espanyols no es caracteritza per ser una història de flors i violes, sinó que és infestada de guerres, d'ambicions personals, de trifuleries de palau, etc. I Alfons XIII, l'avi de l'actual monarca, no només no va ser una excepció a la regla, sinó que amb el seu tarannà personalista —molt més que en altres casos— i les seues ínfulas redemptores va contribuir a deteriorar el clima de convivència social i la situació existencial de bona part dels seus súbdits. Potser l'únic que va tenir de positiu el seu regnat va ser que va acabar donant pas a la proclamació de la república.

El dossier que presentem intenta oferir algunes claus per a la comprensió de l'etapa històrica del regnat d'Alfons XIII. Comença per desmuntar la visió idíl·lica que hom haja pogut tenir del monarca i la situa en el paper que la Constitució del 1876 li atribuïa. En un segon treball s'estudia la institució central del seu regnat: un exèrcit intervencionista que va acabar protagonitzant la Guerra Civil del 1936. Finalment, tres estudis diferents se centren en aspectes fonamentals per a cadascun dels Països Catalans: el paper que Alfons XIII va tenir respecte al catalanisme polític, el desenvolupament d'un republicanisme especialment bel·ligerant al País Valencià i la vigència d'un caciquisme històric a Mallorca.

Tot i els intents de presentar

Alfons XIII com un rei

regeneracionista enfrontat

amb els vells polítics

de l'Espanya oficial,

és evident que va ser

el representant d'una dinastia

que des de l'arribada

a aquestes terres

no s'ha caracteritzat

precisament per allò

que s'entén

per 'bon govern'"